

Bu makaleye atıfta bulunmak için/To cite this article:

GÜVEN, A. K. ÇELENK, K. (2020). Müzik Öğretmeni Görüşleri Doğrultusunda 2018 Müzik Dersi Öğretim Programı 8. Sınıf Kazanımları Üzerine Bir Değerlendirme. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 24 (1), 447-469.

Müzik Öğretmeni Görüşleri Doğrultusunda 2018 Müzik Dersi Öğretim Programı 8. Sınıf Kazanımları Üzerine Bir Değerlendirme^(*)

Aysan Kadir GÜVEN (**)

Koray ÇELENK (***)

Öz: Araştırmada, müzik öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda 2018 müzik dersi öğretim programı 8. sınıf kazanımlarına ulaşıp ulaşılmadığını ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma, Betimsel Araştırma Modeline dayalı olup, tarama (survey) yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak 2018 müzik öğretim programı 8. Sınıf Müzik Dersi programındaki kazanımların sorulara dönüştürüldüğü bir anket kullanılmış ve müzik öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda kazanımlara ulaşıp ulaşılmadığı sorgulanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, Türkiye'nin yedi bölgesindeki (Akdeniz, Doğu Anadolu, Ege, Güneydoğu Anadolu, İç Anadolu, Karadeniz ve Marmara) 413 müzik öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırmadan elde edilen veriler doğrultusunda, "Müziksel Algı ve Bilgilenme" ve "Müziksel Yaratıcılık" öğrenme alanlarına ait kazanımlara büyük ölçüde ulaşılmadığı; "Dinleme-Söyleme" ve "Müzik Kültürü" öğrenme alanlarına ait kazanımlara büyük ölçüde ulaşılmamasına rağmen, özellikle Türk müziğinin çeşitli türlerinin seslendirilmesi, Türk müziğinin makamsal yapısı, Türk topluluklarının müzik kültürleri ve Türk müziği biçimlerine yönelik kazanımlara ulaşılmadığı sonuçlarına varılmıştır. Ayrıca, İstiklâl Marşı'nı yönetme kazanımına da büyük ölçüde ulaşılmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Genel Müzik Eğitimi, Müzik Dersi, Öğretim Programı, Kazanım

An Evaluation on The 8th Grade Gains of 2018 Music Lesson Curriculum in line with The Opinions of The Music Teachers

Abstract: In the research, it was aimed to reveal the goal attainment levels of the 2018 music course curriculum 8th grade gains in line with the opinions of the music teachers. The research is based on the Descriptive Research Model and was carried out by the survey method. As a data collection tool used a questionnaire in which the gains in the 8th Grade Music Lesson program of the 2018 music education program was turned into questions, and the levels of achievement of the objectives were questioned in line with the opinions of the music teachers. Working group of the research consists of 413 music teachers in Turkey's seven regions (Mediterranean, Eastern Anatolia, the Aegean, Southeastern Anatolia, Central Anatolia, Marmara and Black Sea). In line with the data obtained from the research, it has

^{*}) Bu çalışma, "2018 Müzik Dersi Öğretim Programı 8. Sınıf Kazanımlarının Hedeflerine Ulaşma Düzeyinin Müzik Öğretmenlerinin Görüşleri Doğrultusunda İncelenmesi" başlıklı Yüksek Lisans tezinden türetilmiştir.

^{**}) Müz. Öğrt. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı İstanbul Şile İmamhatip Ortaokulu (eposta: aysankguven@gmail.com) ORCID ID. <https://orcid.org/0000-0003-2854-2285>

^{***}) Dr. Öğr. Üyesi, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü (eposta: koraycelenk@atauni.edu.tr) ORCID ID. <https://orcid.org/0000-0002-0580-2489>

Bu makale araştırma ve yayın etiğine uygun hazırlanmıştır iThenticate[®] intihal incelemesinden geçirmiştir.

been determined that the achievements of the "Musical Perception and Enlightenment" and "Musical Creativity" learning areas do not reach their target to a large extent. It is concluded that the gains of the fields of learning "Listening-Singing" and "Music Culture" mostly reach their goals, but especially the vocalization of various genres of Turkish music, the makam structure of Turkish music, the musical cultures of Turkish communities and the forms of Turkish music do not reach their goals. In addition, it was determined that managing the National Anthem did not reach its target.

Keywords: General Music Education, Music Lesson, Curriculum, Gain

Makale Geliş Tarihi: 15.02.2020

Makale Kabul Tarihi: 12.03.2020

I. Giriş

Belli bir alanda bilgi ve beceri kazandırma, yetiştirme ve biçimlendirme işi olan eğitim, birey kültüründen evrensel kültüre uzanan geniş bir yelpazede bilim, sanat ve felsefe hareketlerinin etkisiyle gelişmiş; çağları ve fertleri aşarak toplumsal hüviyet ve mahiyet kazanmış bir olgudur. İnsanların bilgili, bilinçli, görgülü ve nitelikli bireyler olmalarının en temel dayanağı ve koşulu eğitimidir. Eğitimin amacı bireyi daha iyi bir yaşama uyum için hazırlamaktır (Binbaşıoğlu, 2000: 20).

Eğitimde, bir yandan sosyal hayat için gerekli bilgi, beceri ve yetkinlikler öğretilirken, diğer yandan bireylerin ruhsal ve bedensel yönden gelişmeleri, kendilerini tanımları ve evrensel normlara uygun faaliyet ve etkinliklerde bulunmaları sağlanır.

Çok yönlü ve işlevsel fonksiyona sahip olan eğitim, aile ve çevrede oluşan sürece ve okullarda ve kurumlarda verilmiş biçimine göre formal, non formal ve informal eğitim; fikir ve sanat hareketlerine olan katkısı ve etkisi nispetindeki felsefi yaklaşımlara göre idealist eğitim, realist eğitim, pragmatik eğitim ve natüralist eğitim olarak farklı biçimlerde ayrımlanabilir (Sönmez, 1994: 10).

Eğitim, bireylerin ve toplumların değerlerine göre yönlendirildiği uygulamalar sayesinde farklı biçim ve yansımalar halinde ortaya çıkar. Özellikleri ve işlevleri dolayısıyla takipçi bir tedris usulü olması yanında terbiye edici bir tedris olarak da kabul edilir. Ortak kültürün oluşması ve toplumsallaşma işlemlerinin ortaya çıkması aşamalarında bireylerin sosyal ilişkilerini düzenlemelerine yön verir, üretken olmalarına ve özgün yaklaşımlarda bulunmalarına katkı sağlar. Bu sebeple bilgiyi öne çıkaran, geçmiş kültürel değerlere ve insan yaşantısına önem veren geliştirici ve düzenleyici yaklaşım gösterir. Eğitimin bu yapıcı ve düzenleyici özelliklerine dayanılarak süreç içerisinde bireysel-kitlesele, açık-örgün olmak üzere birçok sistem ve model oluşturulmuş, geliştirilmiş ve öğrenenlerin istifadelerine sunulmuştur. Bilgiyi işletmenin ve uygulamanın hız kazandığı, öğrenmenin yaşam biçimi olarak algılandığı, temel yaklaşımlarda bilginin kaynak olarak değerlendirildiği 21. yüzyılda, uzay çağı toplumu için önde gelen bir değer, eğitim olmuştur. Bu bağlamda geçmişi 18. yüzyıla kadar uzanan bugünkü Türk eğitim sistemi, modern anlamda eğitim hareketleri ile örgün ve yaygın eğitim olmak üzere günümüz Türkiye'sinde 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununa göre şekillenmiştir.

Eğitimin fikir ve sanat dünyasına yansımaları sadece edebi eser ve fikir eserleriyle olmamış sanatların derin bilgi ve görgü unsurlarıyla zenginleştirilmiş eserleriyle de olmuştur. Bu itibarla başlangıçtan itibaren var olan ve etkisi ve gücü ile günümüze kadar gelen genel eğitim disiplinlerinden birisi de sanat eğitimi olmuştur. Sanat eğitimi, 19. yüzyıldan itibaren Avrupa'da başlamış, 19. yüzyılın yarısından sonra başka ülkelere de yayılmış, geniş halk toplulukları üzerinde etkili olmuş ve genel eğitim sistemi içinde önemli bir konuma gelmiştir. Sanatın sınıflandırılmasıyla fonetik sanatlar içerisinde yer alan müzik sanatı ve boyutlarından biri olan müzik eğitimi, bireyin müzikal özelliklerinde değişim, gelişim ve etkileşimler yapma ve gerçekleştirme süreci olarak müzikle ilgili becerileri geliştirme ve zenginleştirme, bireylere birlikte müzik yapma yetenekleri ve düzenli ve disiplinli çalışma alışkanlıkları kazandırma gibi bir işlev görür. Bireysel yönden bireyin müzik kültürü kazanmasını, müzikten yararlanmayı öğrenmesini ve müzik yeteneğini geliştirmesini amaçlar. Toplumsal yönden ise ortak müzik kültürünün korunmasını, pekiştirilmesini, çağdaş müzik kültürünün kazandırılmasını ve bireylerin kurallar, uygulamalar ve olumlu tepkilerle oluşturdukları ortak değerlerin müzik yoluyla güçlendirilmesini sağlar (Küçüköncü, 2006: 19–20).

Lazear (2000)'a göre, müzik eğitiminin bilimsel yönünün gelişmesi, öğrenen ve öğretene ilişkisine farklı bir boyut getirmiş kavramsal yanının çok boyutlu ve uzamsal olmasına bağlı olarak, daha önceki bilgileri irdeleyen ve sorgulayan yöntemlerin ortaya çıkmasına vesile olmuştur. Amerikalı psikolog Gardner'in ilkelerini belirlediği ve zekânın çeşitli olduğu ve özel boyutlardan oluştuğu görüşüne dayanılarak, Lazear tarafından gruplandırılarak incelenen bireysel, müziksel, sosyal "çoklu zekâ kuramı", süreç içerisinde yaygınlaştırılmıştır. Yapılandırıcı bu yaklaşım kuramının etkisiyle öğrenme hedefleri karmaşıklık ve özgüllük seviyelerine göre bilişsel, duyuşsal ve duyusal olarak sınıflandırılarak alanlardaki öğrenme hedefleri idealize edilmiş ve öğrenenlerin istifadesine sunulmuştur.

Armstrong (2003)'e göre, kuramlarla ortaya konan ve öğrenen merkezinde yoğunlaşan bu uzamsal yaklaşım, insanın ve hayatın tek yönlü olmadığını, yaşamın içinde başarı ve başarısızlığın bir arada bulunduğunu, bu sebeple öğrenmenin, öğrenenin iletişim yetisi ile sonuca ulaşma becerisi arasındaki nitel değişkenlere göre ve bütüncül olarak değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur.

Öğrencilerin öğrenmelerinin nitelikli ve kalıcı olmasındaki ölçüt, öğretene öğrencinin ilgisini çekerek, doğru yanıtlarını pekiştirerek, yanlışlarını düzelterek öğrencilere dönüt vermesi ve öğrencilerin etkin olarak öğretim sürecine katılmasını sağlaması ile gerçekleşebilir (Gözütok, 2004: 51).

Bütün aşamaları ile bu durumu gerçekleştiren ve nitelikli bir müzik eğitimi veren öğretene konumundaki öğretmenler, öğretimin düzenlenmesini ve programın hazırlanmasını kontrol eder; öğrenme çevresini, öğrencilerin öğrenmesine katkı sağlayacak ve beklentilerini karşılayacak şekilde düzenler (Güleryüz, 2011: 119).

Öğretimden beklenen verimin elde edilmesi ve öğretim sürecinde istenilen amaçlara ulaşılmasında öğretmen gibi o topluluğu oluşturan yetkin, nitelikli ve rehber kişiler

yanında, belirli ölçülere dikkat edilerek hazırlanmış öğretim planlarına da ihtiyaç vardır (Tozlu, 2003: 117).

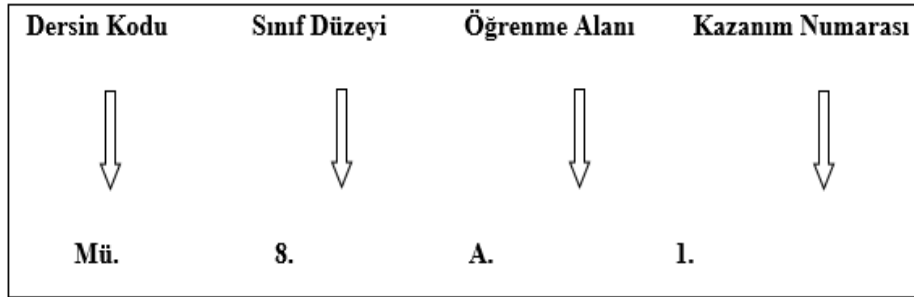
Bilim ve teknolojiye yaşanan hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen gereksinimleri, öğrenme ve öğretme ile ilgili yaklaşım ve kuramlardaki yenilik ve gelişmeler, bireylerden beklenen ve sürekli değişen davranışları da etkilemiştir. Bu etkileşim, bilgiyi üreten, bunu işlevsel olarak kullanabilen, problemleri çözebilen, eleştirel düşünceli, girişimci, iletişim becerilerine sahip, eş duyum yapabilen, toplumun ve kültürün gelişimine katkı sunan bireylerin yetişmesine hizmet edecek öğretim programları hazırlamayı gerekli ve zorunlu kılmıştır. Bu itibarla eğitimde sadece bilgi aktarılması değil aynı zamanda bireysel farklılıkları gözeterek, istedik beceri ve değer kazandıran programların uygulanması ve bu programların yalın ve anlaşılır olması gözetilir. Bilimsel araştırma ve değerlendirmelere dayalı bir formda gerçekleşen ve yeni dünya düzeninin etkisiyle kuramsallaşan eğitim anlayışı, müzik eğitiminin tamamlayıcı nitelikte olmasını ve düzenlenmesini zorunlu kılmıştır. Buna bağlı olarak müzik eğitimi ile ilgili çalışmalar süreç içerisinde akademik araştırmalarla elde edilen ve uygulamalarla doğrulanan, yöntemli ve aşama olarak dizgesel bir niteliğe kavuşturulmuştur.

Müzik eğitimi içerisinde öğrenciye kazandırılması gereken müziksel bilgi ile onlarda geliştirilmek istenen hedef davranışların bütün olarak ele alınıp işlenmesi, kazanım ve içerik boyutlarının birbiri ile ilişkisi, niteliği ve işlevselliği istenen hedeflere ulaşmada önem göstermiştir. Kazanım ve içerik boyutları, müzik öğretimi sürecindeki öğrencilere nitelikli bir müzik öğretimi verilebilmesinin, öğrencilerin nitelikli müziksel davranışları kazanmalarının, bu davranışları geliştirmelerinin ve değiştirmelerinin/ dönüştürmelerinin, kısaca nitelikli bir müzik öğretim sürecinin sağlanabilmesi için bir gerekliliktir (Güleryüz, 2011: 119).

Kazanımlar, öğrenme-öğretme sürecinde, planlanmış ve düzenlenmiş yaşantılar aracılığıyla öğrencilerden beklenen bilgi, beceri, tutum ve değerlerdir. Sarmal bir yapıya sahip olup, öğretmen tarafından öğrencilerin gelişim düzeyine, yeti ve farklılıklarına göre bütün sınıf düzeyinde hazırlanır ve kazandırılır. İşleniş sırası, sınıf düzeyi ve doğrultusunda öğrencilerin bireysel farklılıkları göz önünde bulundurularak belirlenirler. Bu amaç doğrultusunda farklı konu ve sınıf düzeylerinde kazanımlara ve açıklamalara, öte taraftan bütünsellik taşıyan ve bir kerede kazandırılması hedeflenen ve sarmal bir yaklaşımla tekrarlanan öğrenme çıktılarına yer verilir. Bu şekilde eğitim öğretim sürecinde geçerli, yaşamla ilişkiler kurdurabilen, yetkin ve güncel nitelikte kazanımlar gerçekleştirilir. Bu kazanımlar, eğitimin muhtelif kademelerinde ihtiyaçlara göre düzenlenen ve kişilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda faydalandıkları değerleri, yetkinlik ve becerileri kapsar, bütünlük taşır ve yalın bir içeriğe sahiptir. Kazanımlar sayesinde anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlayan, diğer disiplinlerle ve günlük hayatla ilgili değerler, beceriler ve öğrenmelerle ilişkilendirilmiş bütünlük öğretim programları oluşturulur. Öğrenciye kazandırılması gereken müziksel bilgi ve davranışların bir bütün olarak ele alınıp işlenmesinde konu adı, öğrenme alanı, kazanım ve içerik boyutlarının kapsamı, her bir boyutun birbiri ile ilişkisi ve birbirleri ile uyumu esastır.

Ülkemizde uzun yıllar beş yıllık ilkokul ve üç yıllık ortaokullar olarak hizmet veren öğretim kurumları 1997 yılında kabul edilen zorunlu eğitime bağlı olarak 8 yıllık kesintisiz eğitim vermeye başlamış, 2012 yılında ise 4 yıllık ilkokul ve 4 yıllık ortaokul veya imam hatip okulları olarak iki aşamalı bir yapıya kavuşturulmuştur. Bu öğretim kurumlarında uygulanan ortaokul müzik öğretim programıyla ilgili ilk çalışmaya 1924 yılında başlanarak sırasıyla 1927-1930, 1930-1931, 1931-1937, 1938-1949, 1949-1970, 1971, 1986, 1994, 2006 ile 2017, (2018-2019 eğitim-öğretim döneminde uygulamaya giren) öğretim programları ile devam edilmiştir (Aksu, 2018: 70).

Öğrenme yaklaşımları ve kuramları üzerine inşa edilen 2018 ortaokul müzik dersi öğretim programı öğrenme alanları, kazanımlar ve açıklamalar ekseninde yeniden ele alınıp incelenmiş güncellemeler yapılarak yeni kazanımlar eklenmiş, dinleme-söyleme-çalma öğrenme alanı içerisinde çalma kısmı kaldırılmış ve dinleme-söyleme şeklinde yeniden düzenlenmiş, kazanımlara ilişkin etkinlik örneklerine yer verilmeyerek bazı kazanımlar kaldırılmış böylece 2018 ortaokul müzik dersi öğretim programı özgün bir program olarak yeniden yapılandırılmıştır. (nokta kaldırılmalı) (Albuz & Demirci, 2018: 86). 2018 ortaokul müzik öğretim programı, her sınıf düzeyinde dinleme-söyleme, müziksel algı ve bilgilenme, müziksel yaratıcılık ve müzik kültürü gibi dört öğrenme alanını kapsamaktadır. Müzik dersi öğretim programında yer alan kazanımlar ders kodu, sınıf düzeyi, öğrenme alanı ve kazanım numarası verilerek aşağıda şematik olarak gösterilmiştir.

Şekil 1. Müzik Dersi Öğretim Programı Düzey Şeması (MEB, 2018)

2018 ortaokul müzik dersi öğretim programının temel hedef ve amaçları, müzik yoluyla öğrencilerin duygu ve düşüncelerini ifade etmelerine olanak sağlamak, zihinsel becerilerinin gelişimini, yaratıcılıklarını, sorumluluk ve paylaşma duygularını, bireysel ve toplumsal ilişkilerinde sevgi ve saygı duygularını ve müzikle ilgili algı ve bilgilerini geliştirmektir. 2018 ortaokul 8. sınıf müzik öğretim programında “Dinleme-Söyleme” öğrenme alanında 10 kazanım, “Müziksel Algı ve Bilgilenme” öğrenme alanında 2 kazanım, “Müziksel Yaratıcılık” öğrenme alanında 4 kazanım, “Müzik Kültürü” öğrenme alanında 9 kazanım bulunmaktadır. 8. sınıf düzeyinde toplamda 25 kazanım bulunmaktadır. Öğrenme alanları ve kazanımlar Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1: 2018 Müzik Dersi Öğretim Programı 8. Sınıf Öğrenme Alanları ve Kazanımları

Öğrenme Alanları			
Dinleme-Söyleme	Müziksel Algı ve Bilgilenme	Müziksel Yaratıcılık	Müzik Kültürü
İstiklâl Marşı'nı doğru söyler.	Temel müzik yazı ve öğelerini kullanır.	Türkülerin yaşanmış öykülerini canlandırır.	Türk müziği biçimlerini tanır.
Toplum hayatımızda önemli yer tutan marşlarımızı doğru söyler.	Müzikte dizileri tanır.	Farklı ve tekrarlanan bölümlerden oluşan ritim kalıpları oluşturur.	Dinlediği farklı türlerdeki müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini açıklar.
Türk toplum ve topluluklarının müzik kültürlerinden uygun örnekleri dinler.	-	Kendi oluşturduğu ezgileri seslendirir.	Müziğin diğer sanatlarla ilişkisini kavrar
Türk müziğinin makamsal bir yapıda olduğunu fark eder.	-	Müzikle ilgili araştırma ve çalışmalarında bilişim teknolojilerinden yararlanır.	Türkülerin yaşanmış öykülerini araştırır.
Yurdumuza ait müzik türlerinden eserler seslendirir.	-	-	Dinlediği farklı türlerdeki müziklerden hem bireysel hem de ortak sınıf arşivini geliştirir.
Müzik eserlerini hız belirteci (metronom) kullanarak uygun hızlarda seslendirir.	-	-	Atatürk'ün güzel sanatlar içinde müziğe verdiği yeri ve önemi kavrar.
Ses grupları oluşturur.	-	-	Müziğin terapi yöntemi olarak da kullanıldığını bilir.
Türk kültürüne ait müzikleri dinler.	-	-	Sanat, sanatçı ve sanat eseri kavramlarını açıklar.
Müzik çalışmalarını sergiler.	-	-	Müzik alanına ait ana ve yan meslekleri tanır.
Mahalli sanatçıları araştırır.	-	-	

Tüm bu bilgilere bağlı olarak, araştırmada, Cumhuriyetin ilanından bu yana pek çok kez değişen ya da revizyon geçiren Müzik Dersi Öğretim Programı'nın, son versiyonu olan 2018 müzik dersi öğretim programı 8. sınıf kazanımlarının, bu programın birebir uygulayıcıları olan müzik öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda hedeflerine ne ölçüde ulaştığını belirlemek amaçlanmıştır. Bu ana amaca bağlı olarak cevabı aranacak araştırma soruları şu şekildedir:

1. Dinleme-Söyleme öğrenme alanındaki kazanımlara ne düzeyde ulaşılmaktadır?
2. Müziksel Algı ve Bilgilenme öğrenme alanındaki kazanımlara ne düzeyde ulaşılmaktadır?
3. Müziksel Yaratıcılık öğrenme alanındaki kazanımlara ne düzeyde ulaşılmaktadır?
4. Müzik Kültürü öğrenme alanındaki kazanımlar hedeflerine ne düzeyde ulaşılmaktadır?

II.Yöntem

Araştırma, nitel tabanlı ve nicel verilere dayalı Betimsel Araştırma Modeline dayalı olup, tarama (survey) yöntemi ile yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubu,

Türkiye'nin yedi bölgesindeki (Akdeniz, Doğu Anadolu, Ege, Güneydoğu Anadolu, İç Anadolu, Karadeniz ve Marmara) ortaokullarda görev yapan ve geri dönüş sağlanabilen 413 müzik öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırmada 2018 Müzik Dersi Öğretim Programı 8. Sınıf kazanımlarına ulaşma düzeylerini belirlemek amacı ile program içinde 8. Sınıflara yönelik var olan 25 kazanım, alt başlıkları ile birlikte öğretmenlere uygulanacak toplam 32 ifadeden oluşan anket ifadelerine dönüştürülmüş ve veri toplama aracı olarak hazırlanan bu anket kullanılmıştır. Anket ifadeleri, "Dinleme-Söyleme", "Müziksel Algı ve Bilgilenme", "Müziksel Yaratıcılık" ve "Müzik Kültürü" olmak üzere 4 öğrenme alanını kapsamaktadır. Çalışma grubunun demografik bilgileri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Çalışma Grubu Demografik Bilgileri

Cinsiyet	f	%
Kadın	208	50.4
Erkek	205	49.6
Toplam	413	100.0
Yaş	f	%
22-25	36	8.7
26-30	128	31.0
31-35	123	29.8
36-40	71	17.2
40 üstü	55	13.3
Toplam	413	100.0
Mesleki Deneyim	f	%
1-4 yıl	151	36.6
5-9 yıl	137	33.2
10-14 yıl	60	14.5
15-19 yıl	27	6.5
20 yıl ve üzeri	38	9.2
Toplam	413	100.0
Görev Yapılan Bölge	f	%
Akdeniz	60	14.5
Marmara	66	16.0
İç Anadolu	118	28.6
Karadeniz	38	9.2
Doğu Anadolu	40	9.6
Güney Doğu Anadolu	54	13.1
Ege	37	9.0
Toplam	413	100.0
Görev Yapılan Okul Türü	f	%
Özel ortaokul	103	24.9
İmam hatip ortaokulu	39	9.5
Ortaokul (Devlet)	271	65.6
Toplam	413	100.0

Veri toplama aracı için oluşturulan ifadeler, zaten programa ait ifadeler olduğu ve programdaki tüm kazanımları kapsadığı için, kapsam geçerliğini sağladığı varsayılmıştır. Yapı geçerliğine yönelik olarak ise, faktörlere yönelik Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett Sphericity testi uygulanmıştır. Test sonuçları Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3: Faktör Analizi Uygunluğuna Yönelik KMO ve Barlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliği Ölçümü		.894
Bartlett's Sphericity Testi	χ^2	6546.982
	Sd	496
	p	.000

Tablo 3’e göre KMO değerinin 0.60’dan büyük çıktığı (KMO=0.894>0.60) ve Barlett testi sonucunda ki kare değerinin .05 düzeyinde anlamlı çıktığı ($\chi^2_{496}=6546.982$, $p<.05$) görülmektedir. Bu doğrultuda, anket maddelerinin faktörleştirilebilir olduğu ve faktör analizi için elverişli olduğu söylenebilir. Tablo 4’de faktör analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4: Faktör Analizi Varyans Açıklaması Sonuçları

Madde	Başlangıç Özdeğerleri			Kareli Yüklerin Ağırlıklı Toplamları			Kareli Yüklerin Döndürülmüş Toplamları		
	Toplam	%Varyans	%Yığılmalı	Toplam	%Varyans	%Yığılmalı	Toplam	%Varyans	%Yığılmalı
1	9.036	28.238	28.238	9.036	28.238	28.238	7.861	24.564	24.564
2	3.519	10.996	39.234	3.519	10.996	39.234	3.782	11.818	36.382
3	3.093	9.665	48.899	3.093	9.665	48.899	3.532	11.038	47.420
4	1.682	5.257	54.157	1.682	5.257	54.157	2.156	6.736	54.157
5	.999	4.058	58.214						
6	.975	3.360	61.574						
7	.872	2.725	64.299						
8	.816	2.549	66.848						
9	.786	2.455	69.303						
10	.716	2.237	71.540						
11	.655	2.048	73.589						
12	.650	2.031	75.620						
13	.636	1.986	77.606						
14	.576	1.799	79.404						
15	.568	1.774	81.178						
16	.556	1.737	82.915						
17	.510	1.592	84.507						
18	.474	1.480	85.987						
19	.466	1.455	87.442						
20	.435	1.360	88.802						
21	.411	1.286	90.088						
22	.382	1.193	91.281						

23	.362	1.131	92.412						
24	.357	1.115	93.527						
25	.332	1.037	94.564						
26	.303	.947	95.511						
27	.286	.893	96.404						
28	.279	.873	97.276						
29	.255	.798	98.074						
30	.220	.688	98.762						
31	.206	.645	99.408						
32	.190	.592	100.000						

Anketteki maddelerin başlangıç özdeğerlerine bakıldığında, özdeğeri 1’den büyük 4 faktörün olduğu görülmektedir. (Faktör1_{ÖD}=9.036, Faktör2_{ÖD}=3.519, Faktör3_{ÖD}=3.093, Faktör4_{ÖD}=1.682). Dört faktörün toplamda açıkladığı varyansın ise beklenen değer olan %50’den büyük olduğu görülmektedir (Varyans yüzdesi=%54.157). Yüklerin döndürülmüş toplamına bakıldığında ise, yine 4 faktörün tek başına açıkladığı varyansın yüksek olduğu görülmektedir (Varyans yüzdesi=%54.157). Bu duruma bağlı olarak, dördüncü faktörden sonraki faktörlerin varyansa olan katkılarının çok düşük ve birbirine yakın olduğu ve anket maddelerinin 8. Sınıf Müzik Öğretimi Programı’ndaki kazanımlara yönelik olarak belirlenmiş 4 öğrenme alanına ait 4 faktörde (“Dinleme-Söyleme”, “Müziksel Algı ve Bilgilenme”, “Müziksel Yaratıcılık” ve “Müzik Kültürü”) birleştiği ve anketin yapı geçerliğini sağladığı söylenebilir.

Kapsam ve yapı geçerliği ortaya konulan anketin güvenilirliğini test etmek amacıyla ise Cronbach’s Alpha güvenirlik testi uygulanmıştır. Güvenirlik testi sonuçları Tablo 5’de görülmektedir.

Tablo 5: Anket Cronbach’s Alpha Güvenirlik Testi Sonuçları

Maddeler	Cronbach’s Alpha
1	.905
2	.902
3	.903
4	.902
5	.902
6	.906
7	.904
8	.901
9	.909
10	.906
11	.902
12	.903
13	.903
14	.902
15	.901
16	.908
17	.901
18	.901
19	.904
20	.905
21	.901

22	.901
23	.904
24	.904
25	.903
26	.901
27	.905
28	.902
29	.901
30	.903
31	.901
32	.903
Ölçek Toplam Güvenirlik	.906

Özdamar (2011)'a göre, güvenirlilik katsayısı $0.80 < \alpha < 1.00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilirdir. Bu doğrultuda Tablo 5'e göre anketin hem madde bazında, hem de ölçek genelinde güvenirliliği sağladığı ve yüksek derecede güvenilir olduğu görülmektedir ($0.80 < \alpha = 0.906 < 1.00$).

Araştırmada, kazanımlara ulaşma düzeylerinin belirlenmesine yönelik olarak dikkat edilecek ortalama puan aralıkları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Aritmetik Ortalama Değerlendirme Aralıkları (Şen, 2011)

Kazanımların Hedefine Ulaşma Düzeyi Referans Puan Aralıkları	Kazanım Düzeyi	
Hiç	1-1.79	Düşük
Çok Az	1.80-2.59	Düşük
Kısmen	2.60-3.39	Orta
Büyük Ölçüde	3.40-4.19	Yüksek
Tamamen	4.20-5.00	Yüksek

Araştırmada Tablo 6'daki referans puan aralıkları dikkate alınarak, müzik öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda anketten elde edilen verilerin aritmetik ortalama puanları yorumlanmış ve kazanımlara ulaşma düzeyleri belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilen verilerin analizi için, SPSS 17.0 paket programı kullanılmıştır. 5'li Likert tipte hazırlanan anket maddelerine verilen cevapların dağılımları frekans (f) ve yüzde (%) analizi kullanılarak elde edilmiştir. Ayrıca müzik öğretmenlerinin kazanımlara yönelik görüşleri doğrultusunda, kazanımlara ulaşma düzeylerinin belirlenmesi için, kazanımlara, öğrenme alanlarına ve anket geneline ait aritmetik ortalama puanları belirlenmiş ve elde edilen değerler tablolastırılarak müzik öğretmeni görüşleri doğrultusunda 8. Sınıf Müzik Dersinin kazanımlara ulaşma düzeyi ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

III. Bulgular

Tablo 7: Dinleme, Söyleme Öğrenme Alanı Kazanımlarına Ulaşma Düzeylerine Yönelik Müzik Öğretmeni Görüşlerinin Dağılımı

Öğrenme Alanı ve Kazanımlar	Tamamen		Büyük Ölçüde		Kısmen		Çok Az		Hiç	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1 İstiklal Marşı'nı doğru okur Mü.8.A.1. (a)	184	44.6	149	36.1	70	16.9	10	2.4	0	0

2	İstiklal Marşı'nı doğru seslendirir Mü.8.A.1. (b)	66	16.0	184	44.6	129	31.2	30	7.2	4	1.0
3	İstiklal Marşı'nı doğru yönetir Mü.8.A.1. (c)	24	5.8	80	19.4	131	31.7	90	21.8	88	21.3
4	Toplum hayatımızda önemli yer tutan marşlarımızı doğru söyler (Mü.8.A.2.)	101	24.4	184	44.6	103	24.9	23	5.6	2	0.5
5	Türk toplum ve topluluklarının müzik kültürlerinden uygun örnekleri dinler (Mü.8.A.3.)	39	9.4	127	30.8	149	36.1	85	20.6	13	3.1
6	Türk müziğinin makamsal bir yapıda olduğunu fark eder (Mü.8.A.4.)	38	9.2	127	30.8	129	31.2	85	20.6	34	8.2
7	Yurdumuza ait müzik türlerinden eserler seslendirir THM-Mü.8.A.5. (a)	87	21.1	219	53.0	84	20.3	19	4.6	4	1.0
8	Yurdumuza ait müzik türlerinden eserler seslendirir TSM-Mü.8.A.5. (b)	20	4.8	91	22.0	148	35.8	122	29.6	32	7.8
9	Yurdumuza ait müzik türlerinden eserler seslendirir Dini müzik-Mü.8.A.5. (c)	40	9.7	86	20.8	98	23.7	87	21.1	102	24.7
10	Yurdumuza ait müzik türlerinden eserler seslendirir Mehter müziği-Mü.8.A.5. (d)	20	4.8	81	19.6	87	21.1	88	21.3	137	33.2
11	Yurdumuza ait müzik türlerinden eserler seslendirir Çok sesli Türk müziği-Mü.8.A.5. (e)	22	5.3	53	12.8	106	25.7	106	25.7	126	30.5
12	Müzik eserlerini hız belirteci (metronom) kullanarak uygun hızlarda seslendirir (Mü.8.A.6.)	87	21.1	205	49.6	73	17.7	35	8.5	13	3.1
13	Ses grupları oluşturur (Mü.8.A.7.)	93	22.5	125	30.3	134	32.4	44	10.7	17	4.1
14	Türk kültürüne ait müzikleri dinler (Mü.8.A.8.)	55	13.3	163	39.5	146	35.4	41	9.9	8	1.9
15	Müzik çalışmalarını sergiler (Mü.8.A.9.)	111	26.8	183	44.3	80	19.4	33	8.0	6	1.5
16	Mahalli sanatçıları araştırır (Mü.8.A.10.)	67	16.2	127	30.8	96	23.2	78	18.9	45	10.9

Tablo 7'de "Dinleme-Söyleme" öğrenme alanındaki kazanımlara ulaşma durumuna yönelik müzik öğretmeni görüşleri dağılımına bakıldığında, İstiklal Marşı'nı doğru okuma ve doğru seslendirme, Toplum hayatımızda önemli yer tutan marşlarımızı doğru söyleme, Yurdumuza ait müzik türlerinden eserler seslendirme (THM), Müzik eserlerini hız belirteci (metronom) kullanarak uygun hızlarda seslendirme, ses grupları oluşturma, Türk kültürüne ait müzikleri dinleme ve Müzik çalışmalarını sergileme kazanımlarına büyük ölçüde ulaşılmışına rağmen, azımsanamayacak sayıda müzik öğretmenlerinin görüşlerine göre bu kazanımlara kısmen ya da çok az ulaşıldığı görülmektedir.

Müzik öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda, "Dinleme-Söyleme" öğrenme alanındaki kazanımlardan İstiklal Marşı'nı doğru yönetme, Türk toplum ve

topluluklarının müzik kültürlerinden uygun örnekleri büyük oranda dinleme, Türk müziğinin makamsal bir yapıda olduğunu fark etme, Yurdumuza ait müzik türlerinden eserler seslendirme (TSM, Dini Müzik, Mehter Müziği, Çok Sesli Türk Müziği) ve Mahalli sanatçıları araştırma kazanımlarına ise büyük ölçüde ulaşılmadığı, az sayıdaki müzik öğretmenin bu kazanımlara ulaşıldığını düşündükleri görülmektedir.

Tablo 8: Müziksel Algı ve Bilgilenme Öğrenme Alanı Kazanımlarına Ulaşma Düzeylerine Yönelik Müzik Öğretmeni Görüşlerinin Dağılımı

Öğrenme Alanı ve Kazanımlar			Tamamen		Büyük Ölçüde		Kısmen		Çok Az		Hiç	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Müziksel Algı ve Bilgilenme	17	Temel müzik yazı ve öğelerini kullanır (Mü.8.B.1.)	37	9.0	144	34.9	125	30.3	91	22.0	16	3.8
	18	Müzikte dizileri tanı- Tonal diziler (tek diyezli ve tek bemollü) Mü.8.B.2. (a)	39	9.5	86	20.8	119	28.8	104	25.2	65	15.7
	19	Müzikte dizileri tanı- Makamsal diziler (kürdi, acemkürdi ve muhayyerkürdi) Mü.8.B.2. (b)	23	5.6	69	16.7	151	36.6	115	27.8	55	33.3

Tablo 8’de “Müziksel Algı ve Bilgilenme” öğrenme alanındaki kazanımlara ulaşma düzeylerine yönelik müzik öğretmeni görüşleri dağılımına bakıldığında, Temel müzik yazı ve öğelerini kullanma, Müzikte Tonal dizileri tanıma (tek diyezli ve tek bemollü) ve Müzikte Makamsal dizileri tanıma (kürdi, acemkürdi ve muhayyerkürdi) kazanımlarına büyük ölçüde ulaşılmadığı, az sayıdaki müzik öğretmenin ise bu kazanımlara ulaşıldığını düşündükleri görülmektedir.

Tablo 9: Müziksel Yaratıcılık Öğrenme Alanı Kazanımlarına Ulaşma Düzeylerine Yönelik Müzik Öğretmeni Görüşlerinin Dağılımı

Öğrenme Alanı ve Kazanımlar			Tamamen		Büyük Ölçüde		Kısmen		Çok Az		Hiç	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Müziksel Yaratıcılık	20	Türkülerin yaşanmış öykülerini canlandırır (Mü.8.C.1.)	80	19.4	168	40.7	115	27.8	40	9.7	10	2.4
	21	Farklı ve tekrarlanan bölümlerden oluşan ritim kalıpları oluşturur (Mü.8.C.2.)	49	11.9	134	32.4	145	35.1	69	16.7	16	3.9
	22	Kendi oluşturduğu ezgileri seslendirir (Mü.8.C.3.)	19	4.6	78	18.9	113	27.4	100	24.2	103	24.9
	23	Müzikle ilgili araştırma ve çalışmalarda bilişim teknolojilerinden yararlanır (Mü.8.C.4.)	44	10.7	99	24.0	77	18.6	74	17.9	119	28.8

Tablo 9’da “Müziksel Yaratıcılık” öğrenme alanındaki kazanımlara ulaşma düzeylerine yönelik müzik öğretmeni görüşleri dağılımına bakıldığında, Türkülerin yaşanmış öykülerini canlandırma kazanımına büyük ölçüde ulaşılmasına rağmen,

azımsanamayacak sayıda müzik öğretmenlerinin görüşlerine göre bu kazanımlara kısmen ya da çok az ulaşıldığı görülmektedir.

Müzik öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda, “Müziksel Yaratıcılık” öğrenme alanındaki kazanımlardan Farklı ve tekrarlanan bölümlerden oluşan ritim kalıpları oluşturma, Kendi oluşturduğu ezgileri seslendirme ve Müzikle ilgili araştırma ve çalışmalarda bilişim teknolojilerinden yararlanma kazanımlarının ise büyük ölçüde amacına ulaşmadığı, az sayıda müzik öğretmenin bu kazanımlara ulaşıldığını düşündükleri görülmektedir.

Tablo 10: Müzik Kültürü Öğrenme Alanı Kazanımlarına Ulaşma Düzeylerine Yönelik Müzik Öğretmeni Görüşlerinin Dağılımı

Öğrenme Alanı ve Kazanımlar			Tamamen		Büyük Ölçüde		Kısmen		Çok Az		Hiç	
			f	%	f	%	f		f	%	f	%
Müzik Kültürü	24	Türk müziği biçimlerini tanıır (Mü.8.D.1.)	16	3.9	116	28.1	171	41.4	70	16.9	40	9.7
	25	Dinlediği farklı türdeki müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini açıklar (Mü.8.D.2.)	83	20.1	186	45.0	106	25.7	29	7.0	9	2.2
	26	Müziğin diğer sanatlarla ilişkisini kavrar (Mü.8.D.3.)	89	21.5	149	36.1	130	31.5	37	9.0	8	1.9
	27	Türkülerin yaşanmış öykülerini araştırır (Mü.8.D.4.)	127	30.8	158	38.3	79	19.1	48	11.6	1	0.2
	28	Dinlediği farklı türdeki müziklerden bireysel ve ortak sınıf arşivini geliştirir (Mü.8.D.5.)	34	8.2	101	24.5	101	24.5	105	25.4	72	17.4
	29	Atatürk’ün güzel sanatlar içinde müziğe verdiği yeri ve önemi kavrar (Mü.8.D.6.)	207	50.0	139	33.7	49	11.9	14	3.4	4	1.0
	30	Müziğin terapi yöntemi olarak da kullanıldığını bilir (Mü.8.D.7.)	89	21.6	178	43.1	111	26.9	27	6.5	8	1.9
	31	Sanat, sanatçı ve sanat eseri kavramlarını açıklar (Mü.8.D.8.)	85	20.6	147	35.6	121	29.3	53	12.8	7	1.7
	32	Müzik alanına ait ana ve yan meslekleri tanıır (Mü.8.D.9.)	136	32.9	157	38.0	91	22.1	24	5.8	5	1.2

Tablo 10’da “Müzik Kültürü” öğrenme alanındaki kazanımlara ulaşma düzeylerine yönelik müzik öğretmeni görüşleri dağılımına bakıldığında, Dinlediği farklı türdeki müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini açıklama, Müziğin diğer sanatlarla ilişkisini kavrama, Türkülerin yaşanmış öykülerini araştırma, Atatürk’ün güzel sanatlar içinde müziğe verdiği yeri ve önemi kavrama, Müziğin terapi yöntemi olarak da kullanıldığını bilme, Sanat, sanatçı ve sanat eseri kavramlarını açıklama ve Müzik alanına ait ana ve yan meslekleri tanıma kazanımlarına büyük ölçüde ulaşılmasına rağmen, azımsanamayacak sayıda müzik öğretmenlerinin görüşlerine göre bu kazanımlara kısmen ya da çok az ulaşıldığı görülmektedir.

Müzik öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda, “Müzik Kültürü” öğrenme alanındaki kazanımlardan Türk müziği biçimlerini tanıma ve Dinlediği farklı türdeki müziklerden bireysel ve ortak sınıf arşivini geliştirme kazanımlarının ise büyük ölçüde amacına ulaşmadığı, az sayıdaki müzik öğretmenin bu kazanımlara ulaştığını düşündükleri görülmektedir.

Tablo 11: 2018 Müzik Dersi Öğretim Programı 8. Sınıf Kazanımlarına Ulaşma Düzeyleri Ortalama Puanları

Öğrenme Alanları ve Kazanımlar			\bar{x} Kazanım	\bar{x} Alan
Dinleme, Söylenme, Öğrenme	1	İstiklal Marşı'nı doğru okur Mü.8.A.1. (a)	4,23	3.31
	2	İstiklal Marşı'nı doğru seslendirir Mü.8.A.1. (b)	3,67	
	3	İstiklal Marşı'nı doğru yönetir Mü.8.A.1. (c)	2,67	
	4	Toplum hayatımızda önemli yer tutan marşlarımızı doğru söyler (Mü.8.A.2.)	3,87	
	5	Türk toplumu ve topluluklarının müzik kültürlerinden uygun örnekleri dinler (Mü.8.A.3.)	3,23	
	6	Türk müziğinin maksasal bir yapıda olduğunu fark eder (Mü.8.A.4.)	3,12	
	7	Yurdumuza ait müzik türlerinden eserler seslendirir THM-Mü.8.A.5. (a)	3,89	
	8	Yurdumuza ait müzik türlerinden eserler seslendirir TSM-Mü.8.A.5. (b)	2,87	
	9	Yurdumuza ait müzik türlerinden eserler seslendirir Dini müzik-Mü.8.A.5. (c)	2,70	
	10	Yurdumuza ait müzik türlerinden eserler seslendirir Mehter müziği-Mü.8.A.5. (d)	2,42	
	11	Yurdumuza ait müzik türlerinden eserler seslendirir Çok sesli Türk müziği-Mü.8.A.5. (e)	2,37	
	12	Müzik eserlerini hız belirteci (metronom) kullanarak uygun hızlarda seslendirir (Mü.8.A.6.)	3,77	
	13	Ses grupları oluşturur (Mü.8.A.7.)	3,56	
	14	Türk kültürüne ait müzikleri dinler (Mü.8.A.8.)	3,52	
	15	Müzik çalışmalarını sergiler (Mü.8.A.9.)	3,87	
	16	Mahalli sanatçıları araştırır (Mü.8.A.10.)	3,23	
Müziksel Algı ve Bilgilenme	17	Temel müzik yazı ve öğelerini kullanır (Mü.8.B.1.)	3,23	2.93
	18	Müzikte dizileri tanır-Tonal diziler (tek diyezli ve tek bemollü) Mü.8.B.2. (a)	2,83	
	19	Müzikte dizileri tanır-Makamsal diziler (kürdi, acemkürdi ve muhayyerkürdi) Mü.8.B.2. (b)	2,73	
Müziksel Yaratıcılık	20	Türkülerin yaşanmış öykülerini canlandırır (Mü.8.C.1.)	3,65	3.05
	21	Farklı ve tekrarlanan bölümlerden oluşan ritim kalıpları oluşturur (Mü.8.C.2.)	3,32	
	22	Kendi oluşturduğu ezgileri seslendirir (Mü.8.C.3.)	2,54	
	23	Müzikle ilgili araştırma ve çalışmalarında bilişim teknolojilerinden yararlanır (Mü.8.C.4.)	2,70	
Müzik Kültürü	24	Türk müziği biçimlerini tanır (Mü.8.D.1.)	3,00	3.63
	25	Dinlediği farklı türdeki müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini açıklar (Mü.8.D.2.)	3,74	
	26	Müziğin diğer sanatlarla ilişkisini kavrar (Mü.8.D.3.)	3,66	
	27	Türkülerin yaşanmış öykülerini araştırır (Mü.8.D.4.)	3,88	
	28	Dinlediği farklı türdeki müziklerden bireysel ve ortak sınıf arşivini geliştirir (Mü.8.D.5.)	2,81	
	29	Atatürk'ün güzel sanatlar içinde müziğe verdiği yeri ve önemi kavrar (Mü.8.D.6.)	4,29	
	30	Müziğin terapi yöntemi olarak da kullanıldığını bilir (Mü.8.D.7.)	3,76	
	31	Sanat, sanatçı ve sanat eseri kavramlarını açıklar (Mü.8.D.8.)	3,61	
32	Müzik alanına ait ana ve yan meslekleri tanır (Mü. 8.D.9.)	3,96		
Müzik Dersi 8. Sınıf Kazanımları Genel Ortalaması			3.33	

Müzik öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda 2018 Müzik Dersi Öğretim Programı 8. Sınıf Kazanımlarının ortalama puanlarına bakıldığında, kazanımlardan “Dinleme,

Söyleme” öğrenme alanına ait 10 ve 11 numaralı kazanımlara ulaşma düzeyinin düşük; 3, 5, 6, 8, 9 ve 16 numaralı kazanımlara ulaşma düzeyinin orta (kısmen); 1, 2, 4, 7, 12, 13, 14 ve 15 numaralı kazanımlara ulaşma düzeyinin yüksek olduğu ve Dinleme, Söyleme öğrenme alanının genel ortalamasına bakıldığında, bu alan kazanımlarına orta düzeyde (kısmen) ulaşıldığı; Müziksel Algı ve Bilgilenme alanına ait 17, 18 ve 19 numaralı kazanımların ortalama puanlarına ve Müziksel Algı ve Bilgilenme alanının genel ortalamasına bakıldığında bu alan kazanımlarına orta düzeyde (kısmen) ulaşıldığı; Müziksel Yaratıcılık alanına ait kazanımlardan 22 numaralı kazanıma ulaşma düzeyinin düşük, 21 ve 23 numaralı kazanıma ulaşma düzeyinin orta (kısmen), 20 numaralı kazanıma ulaşma düzeyinin yüksek olduğu ve Müziksel Yaratıcılık alanının genel ortalamasına bakıldığında, bu alan kazanımlarına orta düzeyde (kısmen) ulaşıldığı ve Müzik Kültürü alanına ait kazanımlardan 24 ve 28 numaralı kazanımlara ulaşma düzeyinin orta (kısmen, 25, 26, 27, 29, 30, 31 ve 32 numaralı kazanımlara ulaşma düzeyinin yüksek ve Müzik Kültürü alanının genel ortalamasına bakıldığında, bu alan kazanımlarına ulaşma düzeyinin yüksek olduğu görülmektedir.

Müzik öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda 2018 Müzik Dersi Öğretim Programı 8. Sınıf Kazanımlarına ulaşma düzeyinin genel olarak, orta düzeyde (kısmen) olduğu görülmektedir.

Bu bulgular doğrultusunda öğrencilerin, Mehter Müziği ve Çok Sesli Türk Müziği seslendirmede ve kendi müziklerini oluşturma ve seslendirmede başarıya ulaşamadıkları; İstiklal Marşını yönetme, Türk topluluklarına ait örnekleri dinleme, Türk müziğinin makamsallığını farketme, TSM ve Dini Müzik örneklerini seslendirme, mahalli sanatçıları araştırma, temel müzik yazı ve öğelerini kullanma, müzikte tonal ve makamsal dizileri tanıma, ritim kalıpları oluşturma, bilişim teknolojilerinden faydalanma, Türk müziği biçimlerini tanıma ve bireysel ve ortak arşiv geliştirme kazanımlarına ulaşmada kısmen başarı elde ettikleri ve İstiklal Marşını doğru okuyup seslendirme, marşları doğru söyleme, THM örneklerini seslendirme, eserleri metronomla seslendirme, ses grupları oluşturma, Türk kültürüne ait müzikler dinleme, müzik çalışmalarını sergileme, Türkülerin öykülerini araştırma ve canlandırma, dinlediği müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini açıklama, müziğin diğer sanatlarla ilişkisini kavrama, Atatürk’ün müziğe verdiği önemi kavrama, müziğin terapi olarak kullanımını bilme, sanat-sanatçı ve sanat eseri kavramlarını açıklama, müziğe ait ana ve yan meslekleri tanıma kazanımlarına ulaşmada ise başarı elde ettikleri söylenebilir.

IV.Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Yapılan araştırma sonucunda 2018 Müzik Dersi öğretim programı 8. Sınıf öğrenme alanlarına ilişkin kazanımlara ulaşabilme durumlarına göre öğrencilerin,

- İstiklal Marşı’ını büyük ölçüde doğru okuduğu, öğrencilerin büyük bir kısmının İstiklal Marşı’ını doğru seslendirdiği, öğrencilerin çoğunun İstiklal Marşı’ını yönetmede problem yaşadığı ve bu kazanımın okuma ve seslendirme açısından amacına ulaştığı, ancak yönetme açısından yeterince amacına ulaşmadığı;

- Marşlarımızı büyük ölçüde doğru söylediği ve bu kazanımın çoğunlukla amacına ulaştığı;
- Türk toplum ve topluluklarının müzik kültürlerinden uygun örnekleri büyük ölçüde dinlemediği, bir kısım öğrencinin ise ortalamanın altında dinlediği ve bu kazanımın tam olarak amacına ulaşmadığı;
- Türk müziğindeki makamsal yapıyı büyük ölçüde fark edemediği ve bu kazanımın tam olarak amacına ulaşmadığı;
- Yurdumuza ait müzik türlerinden THM türünü büyük ölçüde seslendirebildiği, TSM ve dini müzik türlerini kısmen seslendirebildiği ve büyük ölçüde çok sesli Türk müziği ve mehter müziği türlerini seslendiremediği ve bu kazanımın THM türünde amacına ulaştığı, diğer türlerde ise tam olarak amacına ulaşmadığı;
- Müzik eserlerini metronom kullanarak uygun hızlarda büyük ölçüde seslendirebildiği ve çoğunlukla bu kazanımın amacına ulaştığı;
- Ses grupları oluşturabildiği ve bu kazanımın çoğunlukla amacına ulaştığı;
- Türk kültürüne ait müzikleri dinlediği ve bu kazanımın çoğunlukla amacına ulaştığı;
- Müzik çalışmalarını sergilediği ve bu kazanımın çoğunlukla amacına ulaştığı;
- Mahalli sanatçıları yeterince araştırmadığı ve bu kazanımın tam olarak amacına ulaşmadığı;
- Temel müzik yazı ve öğelerini yeterince kullanamadığı ve bu kazanımın tam olarak amacına ulaşmadığı;
- Tonal (tek diyezli, tek bemollü) ve makamsal dizileri (kürdi, acemkürdi, muhayyerkürdi) yeterince tanımadığı ve bu kazanımın tam olarak amacına ulaşmadığı;
- Türkülerin yaşanmış öykülerini büyük ölçüde canlandırdığı ve bu kazanımın çoğunlukla amacına ulaştığı;
- Ritim kalıplarını yeterince oluşturamadığı ve bu kazanımın tam olarak amacına ulaşmadığı;
- Oluşturdukları ezgileri çoğunlukla seslendiremediği ve bu kazanımın amacına ulaşmadığı;
- Müzik ile ilgili araştırma ve çalışmalarında bilişim teknolojilerinden yeterince yararlanmadığı ve bu kazanımın tam olarak amacına ulaşmadığı;
- Türk müziği biçimlerini yeterince tanımadıkları ve bu kazanımın tam olarak amacına ulaşmadığı;
- Duygu ve düşüncelerini büyük ölçüde açıklayabildiği ve bu kazanımın çoğunlukla amacına ulaştığı;
- Müziğin diğer sanat dalları ile ilişkisini kavrayabildiği ve bu kazanımın büyük ölçüde amacına ulaştığı;
- Türkülerin yaşanmış öykülerini büyük ölçüde araştırdığı ve bu kazanımın çoğunlukla amacına ulaştığı;
- Farklı müziklerden bireysel ve ortak sınıf arşivini yeterince geliştiremediği ve bu kazanımın tam olarak amacına ulaşmadığı;
- Atatürk'ün güzel sanatlar içinde müziğe verdiği yeri ve önemi kavradığı ve bu kazanımın çoğunlukla amacına ulaştığı;

- Müziğin terapi yöntemi olarak da kullanıldığını bildiği ve bu kazanımın çoğunlukla amacına ulaştığı;
- Sanat, sanatçı ve sanat eseri kavramlarını açıklayabildiği ve bu kazanımın çoğunlukla amacına ulaştığı;
- Müzik alanına ait ana ve yan meslekleri tanıdığı ve bu kazanımın çoğunlukla amacına ulaştığı tespit edilmiştir.

Ayrıca, 2018 Müzik Dersi 8. Sınıf Öğretim Programı kazanımlarına ulaşma düzeyine ilişkin olarak,

- Mehter Müziği ve Çok Sesli Türk Müziği seslendirmede ve kendi müziklerini oluşturma ve seslendirme kazanımlarında, 8. Sınıf müzik dersi kazanımlarına ulaşma düzeyinin düşük düzeyde olduğu;
- İstiklal Marşını yönetme, Türk topluluklarına ait örnekleri dinleme, Türk müziğinin makamsallığını farketme, TSM ve Dini Müzik örneklerini seslendirme, mahalli sanatçıları araştırma, temel müzik yazı ve öğelerini kullanma, müzikte tonal ve makamsal dizileri tanıma, ritim kalıpları oluşturma, bilişim teknolojilerinden faydalanma, Türk müziği biçimlerini tanıma ve bireysel ve ortak arşiv geliştirme kazanımlarında, 8. Sınıf müzik dersi kazanımlarına ulaşma düzeyinin orta (kısmen) düzeyde olduğu;
- İstiklal Marşını doğru okuyup seslendirme, marşları doğru söyleme, eserleri metronomla seslendirme, ses grupları oluşturma, Türk kültürüne ait müzikler dinleme, müzik çalışmalarını sergileme, Türkülerin öykülerini araştırma ve canlandırma, dinlediği müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini açıklama, müziğin diğer sanatlarla ilişkisini kavrama, Atatürk'ün müziğe verdiği önemi kavrama, müziğin terapi olarak kullanımını bilme, sanat, sanatçı ve sanat eseri kavramlarını açıklama, müziğe ait ana ve yan meslekleri tanıma kazanımlarında 8. Sınıf müzik dersi kazanımlarına ulaşma düzeyinin yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İlgili alan yazına bakıldığında, 2018 Müzik Dersi Öğretim Programı öncesindeki öğretim programlarında ilköğretim, ortaöğretim ve lise kademelerine yönelik olarak müzik öğretmenleri ve öğrencilerin görüşleri doğrultusunda program, ilke ve kazanımlara bağlı değerlendirmeler, kazanımlarına ulaşma düzeylerine yönelik durum tespitleri, sorunlara yönelik tespitler, ünitelere ve planlara ilişkin değerlendirmeler, müzik ders kitapları üzerine incelemeler, öğrenme alanları arasındaki ilişkiye yönelik tespitler, kazanımlar paralelindeki etkinliklere yönelik incelemeler, çalgıların müzik öğretim programındaki yeri üstüne değerlendirmeler, farklı ülkeler ve Türkiye'deki müzik dersi öğretim programlarının karşılaştırılması üstüne incelemeler gibi konuların işlendiği görülmektedir [Kocabaş, 1993; Sağlam, 2004; Polat, 2005; Topalak, 2005; Mert, 2006; Aksu, 2007; Canbay, 2007; Öner, 2007; Alkar, 2008; Demirci, 2009; Kırmızıbayrak, 2009; Sağer, 2009; Aras, 2010; Çetinkaya, 2011; Demirtaş, 2011; Doğan, 2011; Kapan, 2011; Kırıcıoğlu, 2011; Ulutaş, 2011; Cesur, 2012; Çilingir, 2012; Demirci, 2012; Bağrıaçık, 2013; Gençoğlu, 2013; Güler, 2013; Köroğlu, 2013; Öcal, 2014; Üstün, 2014; Helvacı, 2015; Karataş, 2015; Tekgül, 2015; Akkuzu, 2016; Çağlak, 2016; Karaman, 2016; Demirel, 2017; Kararslan, 2017; Önder ve Yıldız, 2017].

2018 Müzik Dersi Öğretim Programı'na yönelik olarak ise, Albuz ve Demirci (2018), araştırmalarında, 2006 ilköğretim müzik dersi öğretim programı ile 2018 ilköğretim müzik dersi öğretim karşılaştırmış ve 2006 ilköğretim müzik dersi öğretim programına göre 2018 programında “Çalma” öğrenme alanının kaldırıldığını, ders kitabının olmadığını, öğrenme yaklaşımlarına ilişkin açıklamalara, etkinliklere ve ders işleyişine yer verilmediğini tespit etmişlerdir. Aşık Gökçe (2018), öğrencilerin Müzik Dersi başarı düzeylerinin düşük olduğunu, kazanımlara yeterince ulaşamadığını ve öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun kazanımları öğretmekte zorlandıklarını tespit etmiştir. Keçeci (2018), araştırmasında, 8. Sınıf öğrencilerin milli müzik kültürüne yönelik bilgi sorularına yeterli düzeyde doğru cevap veremedikleri, bunun sonucunda da eğitim programının Türk müzik kültürünü aktarmada eksik kaldığını tespit etmiştir. Apaydın (2019), araştırmasında, müzik öğretmenlerinin programdaki kazanımları öğrencilere istenilen düzeyde aktaramadıklarını belirtmiştir. Baz (2019), araştırmasında, müzik öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda programın beklentiyi karşılayamadığını, program hakkında kendilerine yeterince bilgilendirme yapılmadığını, programın anlaşılabilirliği ve uygulanabilirliği için seminerler düzenlenmesi gerektiğini ve çalgı boyutunun programa dahil edilmesi gerektiğini ortaya koymuştur. Karaca (2019), araştırmasında, 2018 müzik dersi öğretim programında yer alan “müzikle ilgili araştırma ve çalışmalarında bilişim teknolojilerinden yararlanır” kazanımı açısından programlara ulaşabilme, kullanabilme oranlarının düşük olduğunu ve bilişim teknolojilerini kullanma açısından okullarda fiziki ortamın yetersiz olduğunu tespit etmiştir. Candar (2019), araştırmasında, 9. Sınıf müzik dersi öğretim programının amaçlarına kısmen ulaştığını belirlemiştir. Zaman (2019), araştırmasında, 2018 müzik dersi öğretim programında yer alan makamsal kazanımlar açısından bir değerlendirme yapmış ve makamların ortaokul seviyesindeki öğrencilere ağır geldiğini tespit etmiştir.

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlarla 2018 Müzik Dersi Öğretim Programı'na yönelik yapılan çalışmaların sonuçları birlikte değerlendirildiğinde, elde edilen sonuçların paralellik gösterdiği ve programın kazanımlara ulaşma açısından kısmen başarılı olduğu söylenebilir.

Tüm bu bilgiler ve araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda geliştirilen öneriler aşağıdaki gibidir:

- Müzik öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda hedefe ulaşma düzeyinin düşük ya da orta düzeyde bulunduğu kazanımların tam anlamıyla hedefine ulaşabilmesi için, ülkemiz eğitim politikaları içinde müzik eğitime gerekli önemin verilmesi, ilkokuldan başlayarak çocuğa daha sağlam bir müzik kültürü ve bilgisinin kazandırılması gerektiği düşünülmektedir.
- Öğretim programları hazırlanırken, ülkenin ve bireylerin içinde bulunduğu şartlar göz önünde bulundurularak daha gerçekçi ve hedefine ulaşma düzeyi yüksek programlar düşünülmesi ve geliştirilmesi gerektiği düşünülmektedir.
- Bu ve benzeri çalışmaların Milli Eğitimin tüm kademelerinde yapılacak benzer çalışmalarla desteklenmesinin, gerçekleşen ve gerçekleşmeyen kazanımların tespit

edilmesine imkân sağlayarak, oluşturulacak yeni öğretim programlarında kazanımların daha gerçekçi şekilde düşünülmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

- Öğretim programları belirlenirken oluşturulacak komisyonların, Türkiye genelindeki üniversitelerde görev yapan tüm alan uzmanlarından, bu programları birebir uygulayan müzik öğretmenlerinden ve Milli Eğitim Bakanlığı uzmanlarından seçilen geniş bir yelpazede yapılandırılmasının, oluşturulacak öğretim programının sağlıklı ve objektif olarak düzenlenmesinde yararı olacağı düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Akkuzu, D. Y. (2016). *Ortaöğretim 12. Sınıf Müzik Dersi Öğretim Programının İşlevselliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri (Erzurum İli Örneği)*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aksu, C. (2007). *İlköğretim 8. Sınıf Müzik Programının Hedeflerine Ulaşma Düzeyinin Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmış Doktora Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aksu, C. (2018). *Cumhuriyet Dönemi Örgün Temel Müzik Eğitiminde Müzik Öğretim Programları (1924-2017) ve Müzik Eğitiminde Yapılandırıcılık*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Albuz, A., & Demirci, B. (2018). "2006 İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı ile 2018 İlkokul ve Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programının Karşılaştırılmalı Kuramsal Çerçeve Analizi". *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 41, 86-95.
- Alkar, R. (2008). *İlköğretim Müzik Eğitimi Dersinde 2007-2008 Eğitim Öğretim Yılında Okutulan Öğrenci Çalışma Kitaplarındaki Şarkıların Müziksel Amaçlar Bakımından Analizi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Apaydın, S. (2019). *Müzik Kaynak Kitaplarının 2017 İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programına Uygunluğunun Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda İncelenmesi (Van İli Örneği)*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü.
- Aras, T. (2010). *2006 İlköğretim Müzik Dersi 6. Sınıf Öğretim Programı İçerisinde Yer Alan Müziksel Algı ve Bilgilenme ile Müziksel Yaratıcılık Öğrenme Alanları Arasındaki İlişkisel Durumun Değerlendirmesi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Armstrong, T. (2003). *Multiple Intelligences of Reading and Writing*. USA: Association For Supervision&Curriculum Development.
- Aşık Gökçe, H. N. (2018). *Ortaöğretim Müzik Dersi Öğretim Programındaki "Müziksel Algı ve Bilgilenme Öğrenme Alanı"nın Uygulanabilirliği*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Burdur: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bağrıaçık, B. (2013). *Ortaöğretim 9. Sınıf Müzik Dersi Öğretim Programının Amaçlarına Ulaşma Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri (Konya İli Örneği)*.

- (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Baz, M. (2019). *İlkokul Sınıf ve Ortaokul Müzik Öğretmenlerinin 2018 Müzik Dersi Öğretim Programı Hakkındaki Görüşleri*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Binbaşıoğlu, C. (2000). *Ailede ve Okulda Eğitim Sorunları*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Canbay, A. (2007). *İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı 'Müzikte Örgü, Doku, Biçim, Tür' Ünitesi ve Uygulamalarının Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Candar, E. (2019). *Ortaöğretim 9. Sınıf Müzik Dersi Öğretim Programı ve Uygulamalarının Müzik Öğretmenlerinin Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi (Bursa İli Örneği)*. Bursa: Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Cesur, D. (2012). *Ortaöğretim Müzik Dersinin İşlevselliği*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Samsun: Ondokuzmayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çağlak, A. (2016). *2009 Yılında Kabul Edilen Ortaöğretim Müzik Programının Müzik Öğretmenleri Görüşleri Doğrultusunda İncelenmesi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çetinkaya, İ. (2011). *Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri Müzik Bölümlerinde Uygulanan Viyola Dersi Öğretim Programında Yer Alan 9. Sınıf Düzeyindeki Devinişsel Kazanımlara, Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerine Göre Ulaşma Durumları*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çilingir, V. (2012). *Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı (2006) Kazanımlarına İlişkin Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İrdelenmesi (Aydın İli Örneği)*. (Yayımlanmış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Demirci, B. (2009). *2006 İlköğretim Müzik Dersi 6. Sınıf Öğretim Programı, Öğretmen Kılavuz Kitabı ve Öğrenci Çalışma Kitaplarının Uygulamadaki Görünümüne Yönelik Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Demirci, Z. F. (2012). *Türkiye'de Görme Engelliler Ortaokullarında Öğretmen Görüşlerine Göre Müzik Dersi Kazanımlarının Gerçekleşebilme Durumu*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Demirel, S. (2017). *Türkiye ve Kosova İlköğretim 6, 7, 8. Sınıf Müzik Dersi Öğretim Programlarının Karşılaştırılması*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Demirtaş, S. (2011). *İlköğretim 7. Sınıf Müzik Dersinde Şarkıların Piyano Eşlikli Öğretilmesinin Öğrenci Kazanımlarına Etkileri*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doğan, C. Ç. (2011). *Türkiye'deki İlköğretim Düzeyindeki Eğitilebilir Zihinsel Engelliler İçin Müzik Eğitiminin Durumu ve Öğretim Programı Model Önerisi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gençoğlu, F. (2013). *İlköğretim Müzik Dersi 6. Sınıf Öğretim Programının Bilişsel Alan Kazanımlarına Ulaşma Düzeyinin Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gözütok, F. D. (2004). *Öğretmenliği Geliştiriyorum*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Güler, T. (2013). *Müzik Dersi 4. ve 5. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Şarkıların Öğretim Programı Kazanımlarını Gerçekleştirmedeki İşlevselliğinin İncelenmesi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Niğde: Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gülyüz, M. (2011). *Etkili Öğrenme*. İstanbul: Kumsaati Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
- Helvacı, O. (2015). *İlköğretim 7. Sınıf Müzik Dersi Öğretim Programının Amaçlarına Ulaşma Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri (Konya İli Örneği)*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kapan, F. E. (2011). *Anadolu İmam Hatip Liselerindeki Müzik Eğitiminin Öğrenci Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Karaarslan, K. (2017). *Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Çalgı Bakım ve Onarım Dersi Öğretim Programının Kazanımları Hakkında Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karaca, K. (2019). *2018 Lise Müzik Dersi Öğretim Programında Yer Alan Müzikle İlgili Araştırma ve Çalışmalarında Bilişim Teknolojilerinden Yararlanılabilir Kazanımın Gerçekleştirilmesine Yönelik Müzik Öğretmenleri İhtiyaçlarının İncelenmesi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karaman, N. A. (2016). *Görme Engelliler Okullarında Çalışan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Dersi Öğretim Programının ve Ders İçeri Etkinliklerinin Uygulanışına İlişkin Görüşleri (Adana İli Örneği)*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karataş, Y. (2015). *Ortaokul Müzik Derslerinde Kullanılan Okul Çalgılarının Müzik Dersi Öğretim Programını Gerçekleştirmedeki Yeterliliği*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Malatya: İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Keçeci, A. (2018). *Milli Eğitim Bakanlığı Ortaokul Müzik Dersi Müfredatında Türk Müzik Kültürünün Öğrenci Görüşleri Doğrultusunda İncelenmesi (2006-2017)*

- Programı Karamürsel Örneği*). (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kırcıoğlu, H. T. (2011). *İlköğretim II. Kademe Müzik Dersi Öğretim Programının Kazanımlar Boyutunun Müzik Öğretmeni Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kırmızıbayrak, N. (2009). *İlköğretim Okullarında Müzik Ders Programının Öğretmen Görüşlerine Dayalı Olarak Değerlendirilmesi (Kars İli Örneği)*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Kars: Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kocabaş, A. (1993). *1986 Lise Müzik Dersi Öğretim Programının Ege Bölgesinde Görevli Müzik Öğretmenlerinin Görüşlerine ve Çağdaş Program Geliştirme İlkelerine Göre Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Köroğlu, G. N. (2013). *İlköğretim İkinci Kademe Görev Yapan Müzik Dersi Öğretmenlerinin 2006 Müzik Dersi Öğretim Programı ile İlgili Görüşleri ve Karşılaştıkları Sorunlar*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Antalya: Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Küçüköncü, H. Y. (Nisan 2006). "Eğitim Sistemindeki Yeniden Yapılanma Sürecinde Müzik Öğretmeni Modelleri" [Bildiri]. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli.
- Lazear, D. (2000). *The Intelligent Curriculum*. USA: Zephyr Press.
- Mert, Ç. (2006). *İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Dersi Öğretim Programı Birinci Kademe Bilişsel Amaç ve Davranışlarına Ulaşma Durumunun Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). https://tegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_06/09163358_MYzik_Dersi_YYretim_ProgramY.pdf
- Öcal, A. O. (2014). *İlköğretim İkinci Kademe Müzik Dersi Öğretim Programında Uygulanan Blok Flüt Eğitimine İlişkin Öğretmen Görüşleri (Ankara İli Örneği)*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Önder, G. C., & Yıldız, E. (2017). "İlkokul 4. Sınıf ve Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programında Yer Alan Kazanımların Gerçekleşme Durumuna İlişkin Ders Öğretmenlerinin Görüşleri (Çankırı İli Örneği)". *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3 (2), 98-113.
- Öner, A. G. (2007). *Türkiye'de İlköğretim 2. Kademe 8. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Dersinden Edindikleri Kazanımlar Üzerine Bir Çalışma*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özdamar, K. (2011). *Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi*. Eskişehir: Matser Matbaacılık.

- Polat, P. G. (2005). *İlköğretim İkinci Kademe Müzik Dersi Müfredat Programının Amaçlarına Ulaşma Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüş ve Düşüncelerinin İncelenmesi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sağır, N. (2009). *İlköğretim 6.7.8. Sınıf Müzik Dersinde Yer Alan Kazanımların Öğrenciler Tarafından Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sağlam, H. (2004). *İlköğretim Kurumlarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin İlköğretim Kurumları Müzik Dersi İkinci Devre Öğretim Programına İlişkin Görüşleri*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sönmez, V. (1994). *Eğitim Felsefesi*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Şen, Y. (2011). *Müzik Öğretmenliği Öğrencilerinin Geleneksel Türk Müziği Derslerine İlişkin Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. (Yayımlanmış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tezgül, E. (2015). *Özel Eğitim Sınıfı Bulunan Ortaokullardaki Müzik Öğretmenlerinin Müzik Öğretim Programı ve Uygulanışına İlişkin Görüşleri (Ankara İli Örneği)*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Topalak, Ş. İ. (2005). *İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programının Amaçlarına Ulaşma Düzeyi Üzerine Bir Çalışma*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tozlu, N. (2003). *Eğitim Felsefesi*. Ankara: MEB Yayınları.
- Ulutaş, S. (2011). *İlköğretim Müzik Derslerindeki Ses Eğitimi Uygulamalarının İncelenmesi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Üstün, E. (2014). *Okul Çalgılarının İlköğretim Müzik Dersi Kazanımlarına Ulaşmadaki Etkililiğinin İncelenmesi*. (Yayımlanmış Doktora Tezi). Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Zaman, Ç. (2019). *Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programında Yer Alan Makamsal Kazanımların Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Afyonkarahisar İli Örneği)*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.